

SPRAWOZDANIA
O STOSOWANYCH TERMINACH ZAPŁATY
W TRANSAKCJACH HANDLOWYCH

Praktyczny Poradnik

MINISTERSTWO ROZWOJU PRACY I TECHNOLOGII

Listopad 2020 r.

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce praktyczny poradnik, w którym zawarliśmy odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania dotyczące sprawozdań o stosowanych terminach zapłaty.

SŁOWNIK:

Ustawa – ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych

Sprawozdanie – sprawozdanie, o którym mowa w art. 13a ustawy z 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych

Spis treści

<i>Pytanie 1: Kto jest zobowiązany do złożenia sprawozdania?</i>	<i>7</i>
<i>Pytanie 2: Jaki przychód należy brać pod uwagę przy ustalaniu czy spółka podlega obowiązkowi sporządzenia sprawozdania?</i>	<i>7</i>
<i>Pytanie 3: Czy rok, za który jest składane sprawozdanie zależy od okresu obrachunkowego?</i>	<i>9</i>
<i>Pytanie 4: Jakie informacje należy podawać w sprawozdaniu?</i>	<i>9</i>
<i>Pytanie 5: Czy w sprawozdaniu należy raportować wartość świadczeń pieniężnych z transakcji z przedsiębiorcami zagranicznymi innymi niż ujęci w art. 2?.....</i>	<i>9</i>
<i>Pytanie 6: Czy w sprawozdaniu należy uwzględnić wartości świadczeń pieniężnych wynikających z transakcji z podmiotami powiązаныmi?.....</i>	<i>10</i>
<i>Pytanie 7: W jaki sposób świadczenie w częściach powinno być raportowane w sprawozdaniu?.....</i>	<i>11</i>
<i>Pytanie 8: Jeżeli faktura ma płatność w ratach, to czy każda zapłata raty wykazywana jest w oddzielnym przedziale czasowym (zgodnie z przyjętymi przedziałami czasowymi), czy dopiero ostatnia płatność zawiera całą zapłaconą kwotę?</i>	<i>12</i>
<i>Pytanie 9: Jak należy raportować świadczenie pieniężne, które częściowo zostało uregulowane w terminie zapłaty, a w części po terminie?</i>	<i>12</i>
<i>Pytanie 10: Czy wartość przedpłat wpłaconych przez klientów za usługi, które jeszcze nie zostały wykonane należy ujmować w sprawozdaniu? A jeżeli tak, to do jakiego przedziału mamy je zaklasyfikować, skoro są to kwoty, które wpływają przed terminem płatności faktur?</i>	<i>12</i>
<i>Pytanie 11: Jak należy rozumieć pojęcie „wartość świadczeń pieniężnych nieotrzymanych w tym roku”. Czy chodzi wyłącznie o świadczenia, których termin zapłaty przypadał na ten konkretny rok kalendarzowy, czy też chodzi o wszystkie niespłacone należności do końca danego roku, w tym także o należności przeterminowane sprzed wielu lat?.....</i>	<i>13</i>
<i>Pytanie 12: Jak należy rozumieć określenie „wartość świadczeń pieniężnych niespełnionych w terminie określonym w umowie” – czy chodzi o niezapłacone w terminie a istniejące na koniec roku zobowiązania wobec kontrahentów, czy o świadczenia pieniężne zapłacone po terminie w trakcie roku i świadczenia niezapłacone w terminie a istniejące na koniec roku?</i>	<i>14</i>
<i>Pytanie 13: Jakie kryterium należy przyjąć przy sporządzaniu sprawozdania: datę wymagalności faktury w danym roku kalendarzowym, za który sporządzane jest sprawozdanie, czy realizację płatności (otrzymanie świadczenia/ spełnienie świadczenia) w danym roku kalendarzowym?</i>	<i>14</i>
<i>Pytanie 14: Czy w sprawozdaniu za 2020 r. należy uwzględnić tylko transakcje zawierane w 2019 r.?.....</i>	<i>15</i>
<i>Pytanie 15: Z jaką dokładnością należy raportować wartości świadczeń pieniężnych oraz wartości procentowe (z iloma miejscami po przecinku)?.....</i>	<i>16</i>

Pytanie 16: Czy wartość świadczenia pieniężnego, które wpływa lub jest realizowane w walucie w sprawozdaniu należy raportować w walucie czy w PLN? (wg jakiego kursu)?... 16	16
Pytanie 17: Czy raportowane świadczenia mają dotyczyć konkretnego rodzaju dokumentów (faktury sprzedaży, zakupu, rachunki), czy też WNT, WDT, dokumenty importowe, itp? Czy mają dotyczyć płatności wynikających bezwzględnie ze wszystkich rodzajów dokumentów? 16	16
Pytanie 18: Czy jeśli termin płatności wynikający z wystawionej faktury jest inny niż ten wynikający z umowy, to który z terminów powinien być brany pod uwagę przy ocenie, czy płatność była dokonana w ustalonych terminach?..... 17	17
Pytanie 19: Co w sytuacji, jeśli strony danej transakcji nie podpisały formalnie umowy? Czy w takich sytuacjach wiążący na potrzeby sprawozdania powinien być termin z wystawianych faktur/rachunków?..... 17	17
Pytanie 20: Czy powinniśmy w sprawozdaniach uwzględniać terminy płatności z faktur zaliczkowych? 18	18
Pytanie 21: Czy w sprawozdaniach powinniśmy uwzględniać terminy płatności z faktur pro forma? 18	18
Pytanie 22: W jaki sposób powinny być raportowane należności i zobowiązania wynikające z wystawianych faktur korygujących? 19	19
Pytanie 23: Co w sytuacji jeśli korekta in plus lub in minus zostanie wystawiona w innym roku niż pierwotna faktura? 20	20
Pytanie 24: Kiedy dochodzi do spełnienia świadczenia w terminie (jeśli nie jest to uregulowane w umowie) w rozumieniu ustawy o zatorach płatniczych? Czy w momencie jeśli w terminie środki zostaną wypłacone z konta odbiorcy/dłużnika czy dopiero jeśli wpłyną one na konto dostawcy/wierzyciela?..... 20	20
Pytanie 25: W jaki sposób raportować płatności w sprawozdaniu w przypadku braku rachunku/faktury?..... 21	21
Pytanie 26: Czy wypłata rabatu potransakcyjnego (posprzedazowego) przyznawanego klientom z tytułu uzyskania określonych warunków powinna być traktowana jako świadczenie pieniężne objęte przepisami ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom? 21	21
Pytanie 27: Czy można powołać się na ważne powody jako uzasadniające odmowę zapłaty drugiej stronie i wówczas traktować wartość świadczenia pieniężnego niezapłaconego z uwagi na te ważne powody nie jako niezapłaconego w terminie, lecz zapłaconego w terminie po tym jak ważny powód uzasadniający odmowę zapłaty ustał? Jeżeli tak, to jakie mogłyby być te ważne powody? (powody obiektywne wynikające z umowy wiążącej strony np. uzależnienie płatności od wystawienia protokołu odbioru, braki formalne na fakturze).. 22	22
Pytanie 28: Jak należy raportować świadczenie, które dłużnik uregulował częściowo ze względu na ważną podstawę do odmowy zapłaty całości?..... 23	23

Pytanie 29: Czy jeżeli w umowie wskazane jest, że reklamacja towarowa nie zwalnia odbiorcy z obowiązku zapłaty, to jak traktować sytuację kiedy dłużnik – odbiorca składa reklamację i odmawia zapłaty, ewentualnie płaci tylko część? Czy całość należy potraktować jako świadczenie niezapłacone (jeżeli odmawia zapłaty całości), czy część zaliczyć jako zapłaconą a pozostałą niezapłaconą (jeżeli odmawia zapłaty co do części)?..... 24

Pytanie 30: Jeżeli w umowie między spółkami z tej samej grupy obowiązują wewnętrzne zasady rozliczania płatności za towary/usługi, które wiążą spółki grupy, to czy można powołać się na te zasady przy weryfikacji czy został spełniony termin zapłaty?..... 24

Pytanie 31: Czy zawarcie umowy faktoringowej ma znaczenie dla celów sprawozdawczych? 25

Pytanie 1: Kto jest zobowiązany do złożenia sprawozdania?

Zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy kierownicy podmiotów, o których mowa w art. 27b ust. 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, przekazują, drogą elektroniczną, ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, sprawozdanie o stosowanych przez te podmioty w poprzednim roku kalendarzowym terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Z kolei w przypadku podatkowej grupy kapitałowej w rozumieniu art. 1a ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych sprawozdanie przekazuje kierownik każdej ze spółek wchodzących w jej skład. Jednocześnie art. 13a ust. 3 ustawy precyzuje, że za kierownika podmiotu, o którym mowa w art. 27b ust. 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, uznaje się członka zarządu lub innego organu zarządzającego tego podmiotu, a jeżeli organ ten jest wieloosobowy - członków tego organu. W przypadku spółki komandytowo-akcyjnej za kierownika uznaje się komplementariusza prowadzącego sprawę spółki. Za kierownika podmiotu uznaje się również likwidatora, a także syndyka lub zarządcę ustanowionego w postępowaniu restrukturyzacyjnym.

Ustawa nie zmienia zasad reprezentacji danego podmiotu wynikających z odrębnych przypisów. Art. 13a ust. 1-3 ustawy określa jedynie, że odpowiedzialność za przekazanie sprawozdania spoczywa na wszystkich członkach organu wieloosobowego (zarządu albo innego organu zarządzającego). Tym samym w przypadku nieprzekazania w terminie sprawozdania odpowiedzialność z art. 13z ust. 1 ustawy poniosą wszyscy członkowie organu wieloosobowego. Natomiast gdy sprawozdanie zostanie przekazane w terminie przez osobę/osoby uprawnione do reprezentowania podmiotu, od odpowiedzialności uwolnią się wszyscy członkowie zarządu lub innego organu zarządzającego bez względu na to, czy wzięli udział w przekazaniu sprawozdania. Sprawozdanie może zostać skutecznie złożone także przez pełnomocnika.

Pytanie 2: Jaki przychód należy brać pod uwagę przy ustalaniu czy spółka podlega obowiązkowi sporządzenia sprawozdania?

Zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom kierownicy podmiotów, o których mowa w art. 27b ust. 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, przekazują, drogą elektroniczną, ministrowi właściwemu

do spraw gospodarki, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, sprawozdanie o stosowanych przez te podmioty w poprzednim roku kalendarzowym terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Art. 27b ust. 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych wymienia następujące podmioty:

- podatkowe grupy kapitałowe, bez względu na wysokość osiągniętych przychodów;
- podatników innych niż podatkowe grupy kapitałowe, u których wartość przychodu uzyskana w roku podatkowym, o którym mowa w art. 27b ust. 1 ww. ustawy, przekroczyła równowartość 50 mln euro przeliczonych na złote według średniego kursu euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roboczym roku kalendarzowego poprzedzającego rok podania indywidualnych danych podatników do publicznej wiadomości.

Jednocześnie art. 27b ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych odnosi się do zeznania, określonego w art. 27 ust. 1 tej ustawy, o wysokości dochodu osiągniętego (straty poniesionej) w roku podatkowym, złożonym za rok podatkowy, który zakończył się w roku kalendarzowym poprzedzającym rok podania indywidualnych danych podatników do publicznej wiadomości (...).

Wobec powyższego – przy ustaleniu, czy dany podmiot ma obowiązek złożyć sprawozdanie z art. 13a ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom – należy stosować takie rozumienie pojęcia przychodu, jakie jest stosowane w ramach zeznania, o którym mowa art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych. Z tym że podatkowe grupy kapitałowe objęte są obowiązkiem sprawozdawczym bez względu na wysokość osiągniętych przychodów.

W świetle przytoczonych przepisów, podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych, którzy uzyskali przychód przekraczający 50 mln euro w roku podatkowym zakończonym w 2019 r. oraz grupy kapitałowe będą zobligowani do złożenia sprawozdania o terminach zapłaty za rok 2020.

Pytanie 3: Czy rok, za który jest składane sprawozdanie zależy od okresu obrachunkowego?

Art. 13a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom posługuje się pojęciem roku kalendarzowego, a nie roku obrotowego (obrachunkowego). Tym samym sprawozdanie o stosowanych terminach zapłaty ma być składane za poprzedni rok kalendarzowy, a nie za okres rozliczeniowy, które mimo że obejmuje dwanaście kolejnych miesięcy kalendarzowych, to miesiące te nie pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

Pierwsze sprawozdanie składane jest w 2021 r. za 2020 r., kolejne w 2022 r. za 2021 r. itd.

Pytanie 4: Jakie informacje należy podawać w sprawozdaniu?

Zakres danych, które będą zamieszczane w sprawozdaniu określa art. 13a ust. 4 ustawy.

Zgodnie z tym przepisem niezbędne będzie podanie:

- ✓ firmy (nazwy) i numeru identyfikacji podatkowej;
- ✓ wartości świadczeń pieniężnych otrzymanych i spełnionych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie nieprzekraczającym 30 dni, od 31 do 60 dni, od 61 do 120 dni, przekraczającym 120 dni – liczonym od dnia wystawienia faktury lub rachunku potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi;
- ✓ wartości świadczeń pieniężnych nieotrzymanych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie określonym w umowie oraz udziału procentowego tych świadczeń w całkowitej wartości świadczeń pieniężnych należnych podmiotowi w tym roku;
- ✓ wartości świadczeń pieniężnych niespełnionych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie określonym w umowie oraz udziału procentowego tych świadczeń w całkowitej wartości świadczeń pieniężnych, do których spełnienia zobowiązany jest ten podmiot w tym roku.

Pytanie 5: Czy w sprawozdaniu należy raportować wartość świadczeń pieniężnych z transakcji z przedsiębiorcami zagranicznymi innymi niż ujęci w art. 2?

Zgodnie z art. 13a ustawy w sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty należy podać dane dotyczące wartości świadczeń pieniężnych. Z kolei świadczenie pieniężne zostało zdefiniowane w art. 4 pkt 1a ustawy jako wynagrodzenie za dostawę towaru lub wykonanie

usługi w transakcji handlowej. Natomiast transakcja handlowa w rozumieniu ustawy (art. 4 pkt 1) to umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2, zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością.

Wobec powyższego przedmiotowe sprawozdanie ogranicza się do danych z transakcji handlowych i tym samym nie obejmuje transakcji z podmiotami, które nie zostały ujęte w art. 2 ustawy.

Katalog podmiotowy ustawy (art. 2) ma charakter zamknięty, wobec czego przedsiębiorcy zagraniczni inni niż przedsiębiorcy z państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej nie są objęci zakresem ustawy. Z tym że oddziały i przedstawicielstwa wszystkich przedsiębiorców zagranicznych (również spoza UE i EFTA) są objęci ustawą.

Pytanie 6: Czy w sprawozdaniu należy uwzględnić wartości świadczeń pieniężnych wynikających z transakcji z podmiotami powiązanymi?

Jak wskazano w odpowiedzi na pyt. 5 sprawozdanie o stosowanych terminach zapłaty ma zawierać dane dotyczące wartości świadczeń pieniężnych. Z kolei świadczenie pieniężne zostało zdefiniowane w art. 4 pkt 1a ustawy jako wynagrodzenie za dostawę towaru lub wykonanie usługi w transakcji handlowej. Natomiast transakcja handlowa w rozumieniu ustawy (art. 4 pkt 1) to umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2, zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością.

Wobec powyższego, jeżeli podmioty powiązane zawierają umowy spełniające określone w ustawie kryteria transakcji handlowej, sprawozdanie o stosowanych terminach zapłaty powinno obejmować również świadczenia pieniężne wynikające z transakcji handlowych pomiędzy podmiotami powiązanymi. Przepisy nie przewidują bowiem wyłączenia z obowiązku sprawozdawczego transakcji handlowych pomiędzy podmiotami powiązanymi.

Pytanie 7: W jaki sposób świadczenie w częściach powinno być raportowane w sprawozdaniu?

Art. 11 ust. 1 ustawy dopuszcza, by strony transakcji handlowej ustaliły w umowie harmonogram spełnienia świadczenia pieniężnego w częściach, o ile ustalenie takie nie jest rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela.

Stwierdzenie, że dane postanowienie umowne jest „rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela” przesądza, czy termin zapłaty jest zgodny z prawem. Zgodnie z art. 11a ust. 1 ustawy oceny, czy postanowienia umowne są rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela, dokonuje się, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności:

- rażąco odstępstwa od dobrych praktyk handlowych, które naruszają zasadę działania w dobrej wierze i zasadę rzetelności;
- właściwość towaru lub usługi, które są przedmiotem transakcji handlowej, w szczególności czas zwykle potrzebny na zbycie towaru przez dłużnika na rzecz osób trzecich, lub
- dostosowanie harmonogramu dostawy towarów lub wykonania usługi w częściach do harmonogramu spełniania odpowiadających im części świadczenia pieniężnego.

W przypadku gdy strony ustalą termin spełnienia świadczenia pieniężnego w częściach, maksymalny termin zapłaty określony w ustawie stosuje się do każdej części świadczenia pieniężnego. Przykładowo, jeżeli strona transakcji handlowej dostarcza towary partiami, termin zapłaty za każdą partię towarów nie może przekroczyć maksymalnego terminu zapłaty (30-dniowego lub 60-dniowego w zależności od tego, kto jest dłużnikiem świadczenia pieniężnego – podmiot publiczny, podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym, przedsiębiorca). Przy tym w transakcjach handlowych – z wyłączeniem transakcji, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny oraz transakcji pomiędzy MŚP jako wierzycielem i dużym przedsiębiorcą jako dłużnikiem – termin zapłaty może zostać wydłużony powyżej 60 dni, jeżeli strony w umowie wyraźnie tak ustalą i pod warunkiem, że ustalenie to nie jest rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela.

Jeżeli zatem dane świadczenie pieniężne jest spełniane w częściach, a tym samym termin spełnienia świadczenia jest liczony osobno dla każdej z tych części, powinno to znaleźć odzwierciedlenie w sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Pytanie 8: Jeżeli faktura ma płatność w ratach, to czy każda zapłata raty wykazywana jest w oddzielnym przedziale czasowym (zgodnie z przyjętymi przedziałami czasowymi), czy dopiero ostatnia płatność zawiera całą zapłaconą kwotę?

Jeżeli dane świadczenie pieniężne jest spełniane w częściach, to termin spełnienia świadczenia jest liczony osobno dla każdej z tych części, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Pytanie 9: Jak należy raportować świadczenie pieniężne, które częściowo zostało uregulowane w terminie zapłaty, a w części po terminie?

Jeżeli dane świadczenie pieniężne zostało uregulowane częściowo w terminie zapłaty, a w części po upływie tego terminu, powinno to znaleźć adekwatne odzwierciedlenie w sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Przykładowo jeżeli z tytułu danej transakcji handlowej wystawiona zostałaby faktura na świadczenie pieniężne w kwocie np. 1000 zł, a dłużnik zapłaci w terminie 500 zł, zaś pozostałą kwotę zapłaci po terminie, to wówczas 500 zł z tej transakcji należy zakwalifikować jako świadczenie zapłacone w terminie, a pozostałe 500 zł jako świadczenie zapłacone po terminie.

Pytanie 10: Czy wartość przedpłat wpłaconych przez klientów za usługi, które jeszcze nie zostały wykonane należy ujmować w sprawozdaniu? A jeżeli tak, to do jakiego przedziału mamy je zaklasyfikować, skoro są to kwoty, które wpływają przed terminem płatności faktur?

Wartości przedpłat otrzymanych za towary/usługi, które nie zostały jeszcze dostarczone/wykonane i za które nie zostały jeszcze wystawione faktury, czasowo nie należy uwzględniać w sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty w transakcjach handlowych. W momencie wystawienia faktury za wykonaną usługę/dostarczony towar wartości te zostają zaliczone na poczet należnego świadczenia pieniężnego. I wtedy podlegają uwzględnieniu w przedmiotowym sprawozdaniu jako świadczenia pieniężne otrzymane

w poprzednim roku kalendarzowym w terminie nieprzekraczającym 30 dni, skoro *de facto* zostały spełnione jeszcze przed dostarczeniem towaru/wykonaniem usługi.

Przykładowo, przedsiębiorca otrzymał przedpłatę w grudniu 2020 r. za usługę, którą wykona w 2021 r. Gdy w 2021 r. usługa zostanie wykonana i zostanie wystawiona faktura, wartość ówczesnej przedpłaty należy uwzględnić w sprawozdaniu składanym za 2021 r. jako wartość świadczenia pieniężnego należnego za wykonaną usługę, wynikającego z faktury.

Pytanie 11: Jak należy rozumieć pojęcie „wartość świadczeń pieniężnych nieotrzymanych w tym roku”. Czy chodzi wyłącznie o świadczenia, których termin zapłaty przypadał na ten konkretny rok kalendarzowy, czy też chodzi o wszystkie niespłacone należności do końca danego roku, w tym także o należności przeterminowane sprzed wielu lat?

Przez sformułowanie „wartość świadczeń pieniężnych nieotrzymanych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie określonym w umowie oraz udział procentowy tych świadczeń w całkowitej wartości świadczeń pieniężnych należnych temu podmiotowi w tym roku” – zawarte w art. 13a ust. 4 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom – należy rozumieć wszystkie świadczenia pieniężne wymagalne w danym roku, a nie tylko te, które stały się wymagalne w danym roku. A zatem przywołany przepis obejmuje również świadczenia pieniężne przeterminowane, których termin płatności upłynął w latach poprzednich. Świadczenia te spełniają bowiem przesłankę, że są one należne podmiotowi w danym roku, bez względu na to, że „pochodzą” jeszcze z lat poprzednich.

Taka wykładania koresponduje również z art. 20 ust. 5 ustawy z 19 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych. Zgodnie z tym przepisem kierownicy podmiotów, o których mowa w art. 13a ust. 1-3 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom, pierwsze sprawozdanie, o którym mowa w art. 13a tej ustawy, przekazują za rok 2020. Sprawozdania obejmują także dane dotyczące świadczeń pieniężnych w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom, wynikających z transakcji handlowych w rozumieniu tej ustawy zawartych przed dniem 1 stycznia 2020 r.

Wobec brzmienia przywołanego przepisu w sprawozdaniu o stosowanych w poprzednim roku kalendarzowym terminach zapłaty w transakcjach handlowych należy raportować również wartości świadczeń pieniężnych wynikających z transakcji handlowych zawartych przed 1 stycznia 2020 r., bez względu na to, czy stały się wymagalne przed, czy po tej dacie. Z tym, że raportowane świadczenia pieniężne należy odnieść do kryteriów ich spełnienia/niespełnienia oraz ich otrzymania/nieotrzymania w roku, za który składane jest sprawozdanie.

Pytanie 12: Jak należy rozumieć określenie „wartość świadczeń pieniężnych niespełnionych w terminie określonym w umowie” – czy chodzi o niezapłacone w terminie a istniejące na koniec roku zobowiązania wobec kontrahentów, czy o świadczenia pieniężne zapłacone po terminie w trakcie roku i świadczenia niezapłacone w terminie a istniejące na koniec roku?

Przez sformułowanie „wartość świadczeń pieniężnych niespełnionych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie określonym w umowie”, które zostało użyte w art. 13a ust. 4 pkt 5 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom, należy rozumieć zarówno:

- świadczenia pieniężne spełnione po terminie (określonym w umowie) w trakcie roku, oraz
- świadczenia pieniężne niespełnione, a zatem istniejące na koniec roku, które zgodnie z umową miały być spełnione w tym roku.

Pytanie 13: Jakie kryterium należy przyjąć przy sporządzaniu sprawozdania: datę wymagalności faktury w danym roku kalendarzowym, za który sporządzane jest sprawozdanie, czy realizację płatności (otrzymanie świadczenia/ spełnienie świadczenia) w danym roku kalendarzowym?

Dane świadczenie pieniężne jest ujmowane jako otrzymane/spełnione w sprawozdaniu za rok, w którym nastąpiło spełnienie/otrzymanie tego świadczenia.

Przykład 1

Świadczenie stało się wymagalne w styczniu 2020 r., ale należność została uregulowana jeszcze w grudniu 2019 r. - świadczenia tego nie należy uwzględniać w sprawozdaniu za 2020 r., ponieważ zostało ono spełnione/otrzymane w 2019 r.

Przykład 2

Faktura została wystawiona w 2019 roku, z terminem płatności w 2020. Świadczenie zostało uregulowane w 2020 r. – takie świadczenie powinno zostać uwzględnione w sprawozdaniu za 2020 r.

Przykład 3

Świadczenie będzie wymagalne w styczniu 2021 r., ale zostanie uregulowane w grudniu 2020 r. – takie świadczenie należy uwzględnić w sprawozdaniu składanym w 2021 r. za rok 2020 r.

Pytanie 14: Czy w sprawozdaniu za 2020 r. należy uwzględnić tylko transakcje zawierane w 2019 r.?

Zgodnie z art. 20 ust. 5 ustawy z 19 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych, kierownicy podmiotów, o których mowa w art. 13a ust. 1-3 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom, pierwsze sprawozdanie, o którym mowa w art. 13a tej ustawy, przekazują za rok 2020. Sprawozdania obejmują także dane dotyczące świadczeń pieniężnych w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom, wynikających z transakcji handlowych w rozumieniu tej ustawy zawartych przed dniem 1 stycznia 2020 r.

Wobec brzmienia przywołanego przepisu w sprawozdaniu o stosowanych w poprzednim roku kalendarzowym terminach zapłaty w transakcjach handlowych należy raportować również wartości świadczeń pieniężnych wynikających z transakcji handlowych zawartych przed 1 stycznia 2020 r., bez względu na to, czy stały się wymagalne przed, czy po tej dacie. Z tym, że raportowane świadczenia pieniężne należy odnieść do kryteriów ich spełnienia/niespełnienia oraz ich otrzymania/nieotrzymania w roku, za który składane jest sprawozdanie.

Tym samym sprawozdanie składane za rok 2020 r. powinno obejmować wartości świadczeń pieniężnych spełnionych/otrzymanych w 2020 r. oraz niespełnionych/nieotrzymanych w 2020 r. niezależnie od tego, czy data ich wymagalności przypadała przed czy po 1 stycznia 2020 r.

Niezasadne jest przy tym wiązanie daty zawarcia transakcji handlowej z rokiem, za który składane jest sprawozdanie. Znaczenie ma fakt, że dane świadczenie zostało spełnione/otrzymane w danym roku albo nie zostało spełnione/otrzymane w danym roku.

Pytanie 15. Z jaką dokładnością należy raportować wartości świadczeń pieniężnych oraz wartości procentowe (z iloma miejscami po przecinku)?

Wartości świadczeń pieniężnych ujmowanych w sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty w transakcjach handlowych należy podawać w walucie polskiej. Najmniejszą jednostką monetarną w Polsce jest jeden grosz, w związku z tym wartości kwotowe należy podawać z uwzględnieniem tej jednostki monetarnej.

Art. 13a ust. 4 pkt 4 i 5 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom nie precyzuje, z jaką dokładnością „po przecinku” mają być podawane wartości procentowe. Niemniej uwzględniając sens regulacji, w tym w szczególności informacyjną wartość sprawozdania dla użytkowników obrotu, zasadne jest podanie co najmniej dwóch miejsc po przecinku, to jest z uwzględnieniem wartości setnych procenta.

Pytanie 16: Czy wartość świadczenia pieniężnego, które wpływa lub jest realizowane w walucie w sprawozdaniu należy raportować w walucie czy w PLN? (wg jakiego kursu)?

Wartości świadczeń pieniężnych ujmowanych w sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty należy podawać w walucie polskiej. W kwestii sposobu przeliczenia waluty obcej na walutę polską należy stosować art. 358 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r.– Kodeks cywilny. Zgodnie z tym przepisem wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega inaczej.

Pytanie 17: Czy raportowane świadczenia mają dotyczyć konkretnego rodzaju dokumentów (faktury sprzedaży, zakupu, rachunki), czy też WNT, WDT, dokumenty importowe, itp? Czy mają dotyczyć płatności wynikających bezwzględnie ze wszystkich rodzajów dokumentów?

W ramach sprawozdania o stosowanych terminach zapłaty raportowane mają być wartości świadczeń pieniężnych. Tym samym kryterium uwzględnienia danych płatności w sprawozdaniu jest to, czy płatność ta stanowi świadczenie pieniężne w rozumieniu art. 4 pkt 1a ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom, czyli stanowi wynagrodzenie za dostawę towaru lub wykonanie usługi w transakcji handlowej. A transakcją handlową jest

umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom, zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością.

Natomiast faktura i rachunek – a konkretnie moment ich wystawienia – są przywołane w art. 13a ust. 4 pkt 2 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom jako kryterium liczenia terminu otrzymania i spełnienia świadczenia pieniężnego.

Pytanie 18: Czy jeśli termin płatności wynikający z wystawionej faktury jest inny niż ten wynikający z umowy, to który z terminów powinien być brany pod uwagę przy ocenie, czy płatność była dokonana w ustalonych terminach?

Zgodnie z art. 13a ust. 4 pkt 4 i 5 ustawy sprawozdanie o stosowanych w poprzednim roku kalendarzowym terminach zapłaty w transakcjach handlowych zawiera wartość świadczeń pieniężnych nieotrzymanych i niespełnionych w poprzednim roku kalendarzowym w terminie określonym w umowie. Przywołany przepis odnosi się do terminu spełnienia świadczenia określonego w umowie, nie do terminu wskazanego na fakturze. Z tym, że umowa dla swojej ważności nie zawsze wymaga formy pisemnej. Jeżeli strony złożą zgodne oświadczenia woli, na podstawie których zmianie ulegnie pierwotny termin świadczenia pieniężnego, nowy termin staje się terminem wynikającym z umowy w jej zmienionym kształcie.

Natomiast faktury zasadniczo powinny wyrażać wartość świadczeń pieniężnych wynikających z umowy oraz termin ich spełnienia.

Pytanie 19: Co w sytuacji, jeśli strony danej transakcji nie podpisały formalnie umowy? Czy w takich sytuacjach wiążący na potrzeby sprawozdania powinien być termin z wystawianych faktur/rachunków?

Fakt, że strony nie zawarły umowy w formie pisemnej nie znaczy, że w ogóle nie doszło między nimi do zawarcia umowy. W takim przypadku konieczne jest ustalenie, jaki termin został ustalony między stronami na spełnienie świadczenia pieniężnego. Jeżeli umowa została zawarta w formie dokumentowej, takie ustalenie nie powinno nastęrczać trudności. Natomiast w praktyce trudno sobie wyobrazić, by podmioty obrotu profesjonalnego, jakimi

są strony transakcji handlowej, zawierały umowę w formie ustnej. Jeżeli jednak tak się stało, należy ustalić termin określony ustnie między stronami i uwzględnić go na potrzeby sprawozdania.

Faktury zasadniczo powinny wyrażać wartość świadczeń pieniężnych wynikających z umowy oraz termin ich spełnienia.

Pytanie 20: Czy powinniśmy w sprawozdaniach uwzględnić terminy płatności z faktur zaliczkowych?

W ramach regulacji art. 13a ust. 4 pkt 4 i 5 ustawy należy uwzględnić terminy wynikające z umowy, nie z faktury. Natomiast w kwestii zaliczki należy wskazać, że nie jest ona wprost uregulowana w przepisach prawa w odróżnieniu do zadatku. Niemniej tak w odniesieniu do zaliczki jak i zadatku – w przypadku dostarczenia towaru lub wykonania usługi – ich kwota zostaje zaliczona na poczet świadczenia pieniężnego stanowiącego wynagrodzenia za dostarczony towar lub wykonaną usługę. Przy tym do momentu dostarczenia towaru lub wykonania usługi zaliczka nie powinna być traktowana jako zapłata świadczenia pieniężnego. Jeżeli bowiem strona transakcji handlowej zobowiązana do dostarczenia towaru lub wykonania usługi nie spełni swojego świadczenia, nie aktualizuje się jej prawo do uzyskania zapłaty, a otrzymana przez nią zaliczka podlega zwrotowi. Dopiero z chwilą dostarczenia towaru lub wykonania usługi zapłacona uprzednio kwota zaliczki uzyskuje status (częściowego) spełnienia świadczenia niepieniężnego.

Pytanie 21: Czy w sprawozdaniach powinniśmy uwzględnić terminy płatności z faktur pro forma?

Faktura pro forma jest dokumentem wystawianym w obrocie gospodarczym w celu przedstawienia szczegółów transakcji. Może być formą oferty handlowej, dokumentem określającym kwotę do zapłaty za przyszłą dostawę towaru lub wykonanie usługi, formą wezwania do zapłaty bądź dokumentem wystawianym dla kontrahenta przed zapłatą przez niego zaliczki za przyszłą dostawę towaru lub wykonanie usługi, informującym w szczególności o kwocie wymaganej zaliczki.

Charakter faktur pro forma oraz zasadność ich wystawiania były przedmiotem rozważań działającego w imieniu Ministra Finansów Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie.

W interpretacji indywidualnej Izby Skarbowej w Warszawie z 12 czerwca 2013 r., znak: IPPP2/443-463/13-2/KOM, jednoznacznie wskazano, że „dokument nazywany fakturą pro forma nie jest dowodem księgowym. Jest to dokument wystawiany w obrocie gospodarczym i jego celem może być np. potwierdzenie złożenia oferty czy przyjęcia zamówienia do realizacji. Wyraźne oznaczenie tego dokumentu wyrazami pro forma powoduje, że nie można przypisać mu waloru faktury w rozumieniu przepisów o VAT, gdyż podmiot wystawiający taki dokument jednoznacznie wskazuje, że nie jest to faktura. Wystawienie tego dokumentu nie powoduje zatem skutków w zakresie podatku VAT, tj. obowiązku zapłaty wykazanego w tym dokumencie podatku oraz nie stanowi dla kontrahenta podstawy do odliczenia wykazanego w tym dokumencie podatku VAT. Wystawienie takiego dokumentu nie zwalnia również podatnika z obowiązku wystawienia faktury dokumentującej dokonanie dostawy towaru lub wykonanie usługi albo otrzymanie całości lub części należności przed dostawą lub wykonaniem usługi”. Na uwagę zasługuje fakt, że nie można wystawić faktury pro forma w sytuacji, gdy za dany towar lub usługę zapłacono w całości lub wpłacono tylko zaliczkę. W takiej sytuacji wystawiana jest tylko faktura VAT.

Wobec powyższego faktura pro forma co do zasady nie jest dokumentem potwierdzającym realizację transakcji, a osoba wystawiająca taką fakturę nie może na jej podstawie dochodzić żadnych roszczeń i żądać zapłaty wskazanej w niej kwoty. Dla wystawiającego jest to narzędzie do ofertowania, informowania o zbliżającej się zapłacie lub ponaglenia do opłacenia zaległej faktury. Dla odbierającego to sposób na zapoznanie się z wizualizacją właściwej faktury, możliwość przygotowania się do zbliżającej się opłaty i nieformalne przypomnienie o zaległych opłatach, które nie wiąże się z dodatkowymi kosztami. Obydwie strony transakcji mogą więc wykorzystywać tego rodzaju dokument bez ponoszenia konsekwencji prawnych, finansowych ani księgowych.

Pytanie 22: W jaki sposób powinny być raportowane należności i zobowiązania wynikające z wystawianych faktur korygujących?

W ramach sprawozdania o stosowanych w poprzednim roku kalendarzowym terminach zapłaty w transakcjach handlowych raportowane nie są wartości faktur – pierwotnych i korygujących – ale wartości świadczeń pieniężnych wynikających z transakcji handlowej, w kształcie, w jakim dana transakcja została określona między stronami. W związku z tym

wartość świadczeń pieniężnych należy określać zgodnie z treścią umowy, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi.

Jednocześnie pierwotna treść transakcji handlowej może ulec zmianie w zależności od zgodnej woli stron, co wpływa na ostateczną wartość danego świadczenia pieniężnego oraz termin jego spełnienia.

Natomiast faktury powinny zasadniczo wyrażać wartość świadczeń pieniężnych wynikających z umowy oraz termin ich spełnienia, a faktury korygujące mogą również odzwierciedlać fakt zmiany umowy.

Pytanie 23: Co w sytuacji jeśli korekta in plus lub in minus zostanie wystawiona w innym roku niż pierwotna faktura?

Raportowane nie są wartości faktur – pierwotnych i korygujących – ale wartości świadczeń pieniężnych wynikających z transakcji handlowej, w kształcie, w jakim ta transakcja została określona między stronami. W sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty ujmowane są wartości świadczeń pieniężnych spełnionych i niespełnionych, otrzymanych i nieotrzymanych w określonym terminie w roku poprzednim. Tym samym zmiana w zakresie wartości danego świadczenia pieniężnego po złożeniu sprawozdania powinna być odnotowana w sprawozdaniu za rok, w którym ta zmiana wystąpiła – w odniesieniu do kryteriów spełnienia i niespełnienia, otrzymania i nieotrzymania świadczenia.

Pytanie 24: Kiedy dochodzi do spełnienia świadczenia w terminie (jeśli nie jest to uregulowane w umowie) w rozumieniu ustawy o zatorach płatniczych? Czy w momencie jeśli w terminie środki zostaną wypłacone z konta odbiorcy/dłużnika czy dopiero jeśli wpłyną one na konto dostawcy/wierzyciela?

Co do zasady spełnienie świadczenia pieniężnego za pośrednictwem przelewu bankowego następuje w momencie wpływu środków na konto wierzyciela, gdyż od tego momentu wierzyciel znajduje się w posiadaniu tych środków. Jednakże przepisy prawa nie zakazują, by strony przewidziały w umowie, że dniem spełnienia świadczenia bezgotówkowego jest dzień obciążenia rachunku dłużnika. Z tym, że musi to wyraźnie wynikać z umowy.

Pytanie 25: W jaki sposób raportować płatności w sprawozdaniu w przypadku braku rachunku/faktury?

Zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy, w przypadku gdy nie jest możliwe ustalenie dnia doręczenia faktury lub rachunku potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi albo gdy faktura lub rachunek zostały doręczone przed dostawą towaru lub wykonaniem usługi, termin zapłaty, o którym mowa w ust. 2, 2a lub 3a albo art. 13 ust. 2 pkt 1 lub 2 ustawy, jest liczony od dnia otrzymania przez dłużnika towaru lub usługi.

Z kolei art. 13a ustawy w ust. 4 pkt 2 i 3 posługuje się sformułowaniem „od dnia wystawienia faktury lub rachunku potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi”.

Na gruncie przywołanych przepisów należy stwierdzić, że w sprawozdaniu w zakresie danych wskazanych w art. 13a ust. 4 pkt 2 i 3 należy odnieść się do dnia wykonania usługi (dostawy towaru), jeżeli nie jest możliwe ustalenie dnia doręczenia faktury lub rachunku. Brak możliwości ustalenia dnia doręczenia faktury lub rachunku oznacza również sytuację, w której rachunek lub faktura w ogóle nie zostały doręczone ani wystawione.

Pytanie 26: Czy wypłata rabatu potransakcyjnego (posprzedazowego) przyznawanego klientom z tytułu uzyskania określonych warunków powinna być traktowana jako świadczenie pieniężne objęte przepisami ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom?

Wypłata rabatu określonego jako „potransakcyjny” (posprzedazowy), przyznawanego klientom z tytułu spełnienia określonych warunków promocji, nie może być traktowana jako świadczenie pieniężne w rozumieniu art. 4 pkt 1a ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom. Rabat jest działaniem marketingowym, które polega na zmniejszeniu wartości kwoty sprzedaży danego produktu w zamian za spełnienie określonych celów, np. zakupu towaru o określonej wartości. Nawet jeśli taki rabat udzielany jest już po dokonanej transakcji, a pierwotna faktura zostaje skorygowana o wartość rabatu, nie dochodzi do zawarcia odrębnej transakcji handlowej. Istniejąca transakcja handlowa zostaje natomiast zmodyfikowana przez zastosowanie przedmiotowego rabatu – zmniejsza się wartość świadczenia pieniężnego spełnionego przez kupującego w zamian za dostarczony towar.

Jednocześnie należy wrócić uwagę, że zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom transakcja handlowa oznacza umowę, której przedmiotem jest

odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2 tej ustawy, zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością. Zatem umowa sprzedaży nie zawsze stanowi transakcję handlową. Jeżeli sprzedaż towaru nie następuje między stronami wymienionymi w art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom, umowa ta nie stanowi transakcji handlowej.

Pytanie 27: Czy można powołać się na ważne powody jako uzasadniające odmowę zapłaty drugiej stronie i wówczas traktować wartość świadczenia pieniężnego niezapłaconego z uwagi na te ważne powody nie jako niezapłaconego w terminie, lecz zapłaconego w terminie po tym jak ważny powód uzasadniający odmowę zapłaty ustał? Jeżeli tak, to jakie mogłyby być te ważne powody? (powody obiektywne wynikające z umowy wiążącej strony np. uzależnienie płatności od wystawienia protokołu odbioru, braki formalne na fakturze).

Ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom nie zawiera przepisu, który wskazywałby „ważne powody” jako podstawę odmowy spełnienia świadczenia pieniężnego. Przy tym należy pamiętać, że do transakcji handlowych – jako zobowiązań o charakterze cywilnoprawnym – znajdują zastosowanie ogólne przepisy prawa cywilnego.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny przewiduje przypadki, w których dłużnik może odmówić spełnienia świadczenia. Jednocześnie szczegółowe warunki realizacji zapłaty za dostarczony towar czy wykonaną usługę określa umowa.

Jeżeli strony transakcji handlowej przewidziały, że zapłata za dostarczony towar lub wykonaną usługę ma nastąpić po spełnieniu warunku X przez wierzyciela, to wówczas dłużnik może powstrzymać się z zapłatą do momentu ziszczenia się tej przesłanki. Do momentu, w którym warunek X nie zostanie spełniony, nie można kwalifikować świadczenia pieniężnego jako opóźnionego.

W tym kontekście należy jednak wskazać, że analiza takich potencjalnych warunków może być dokonana na kanwie konkretnej umowy, poprzez wykładnię zgodnych oświadczeń woli jej stron. Jak uprzednio wskazano, interpretacji takiej należy dokonywać w oparciu o przepisy prawa cywilnego, które regulują wykonywanie zobowiązań.

Dlatego też – bez analizy wszystkich postanowień danej umowy – nie jest możliwe udzielenie odpowiedzi na podniesione szczegółowe kwestie dotyczące wystawienia faktury bez uprzedniego dostarczenia protokołu wykonania usługi i ewentualnego uznania tej okoliczności za podstawę wstrzymania się od zapłaty przez dłużnika.

W przypadku należności spornych zastosowanie może znaleźć regulacja przewidziana w art. 9 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom, zgodnie z którą w przypadku badania towaru lub usługi celem potwierdzenia zgodności z umową, jeżeli dłużnik przed dniem badania lub w jego trakcie otrzymał fakturę lub rachunek potwierdzające dostawę towaru lub wykonanie usługi, termin zapłaty jest liczony od dnia zakończenia badania towaru lub usługi, przy czym termin badania nie może przekraczać 30 dni.

Jeżeli błędy formalne faktury VAT nie powodują, że faktura nie odzwierciedla rzeczywistej transakcji handlowej, a tym samym podatnik może na jej podstawie zrealizować prawo do odliczenia naliczonego podatku niezależnie od tego, czy formalne uchybienia faktury zostaną skorygowane, wówczas błędy te nie powinny stanowić podstawy do wstrzymania się od terminowej zapłaty. Takie stanowisko jest zgodne z wykładnią celowościową, ponieważ dłużnik nie powinien wykorzystywać błędów formalnych faktury VAT, które nie wywołują dla niego negatywnych konsekwencji podatkowych, jako uzasadnienia do wstrzymywania się z zapłatą. Zaprezentowane podejście koresponduje również z orzecznictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego, wyrażonym m.in. w wyroku z 22 października 2015 r., sygn. akt I FSK 1131/1.

Analogiczne podejście należy zastosować do przypadku, gdy faktura nie zawiera elementów uzgodnionych pomiędzy stronami, które nie stanowią przy tym wymogów formalnych przewidzianych przepisami prawa. Zasadniczo takie braki faktury nie powinny być podstawą wstrzymania się ze spełnieniem świadczenia, jeżeli nie narusza to istotnych interesów dłużnika.

Pytanie 28: Jak należy raportować świadczenie, które dłużnik uregulował częściowo ze względu na ważną podstawę do odmowy zapłaty całości?

Jeżeli dłużnik – w oparciu o przepisy prawa albo umowy – częściowo wstrzyma się z zapłatą za dostarczony towar lub wykonaną usługę, powinno to znaleźć adekwatne odzwierciedlenie

w sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty w transakcjach handlowych. W takim przypadku część świadczenia pieniężnego, w odniesieniu do której dłużnik w sposób uprawniony wstrzymał się zapłatą, nie zostanie ujęta w ww. sprawozdaniu. Ta część świadczenia pieniężnego nie może bowiem zostać uznana ani za spełnioną, ani za niespełnioną w terminie. Natomiast uregulowana część świadczenia pieniężnego powinna zostać uwzględniona w ramach ww. sprawozdania po stronie świadczeń spełnionych.

Pytanie 29: Czy jeżeli w umowie wskazane jest, że reklamacja towarowa nie zwalnia odbiorcy z obowiązku zapłaty, to jak traktować sytuację kiedy dłużnik – odbiorca składa reklamację i odmawia zapłaty, ewentualnie płaci tylko część? Czy całość należy potraktować jako świadczenie niezapłacone (jeżeli odmawia zapłaty całości), czy część zaliczyć jako zapłaconą a pozostałą niezapłaconą (jeżeli odmawia zapłaty co do części)?

Jeżeli w umowie wskazane jest, że reklamacja towaru nie zwalnia odbiorcy z obowiązku zapłaty, to sytuację, w której odbiorca towaru składa reklamację i odmawia zapłaty, ewentualnie reguluje tylko część świadczenia, należy zakwalifikować jako naruszenie umowy. W opisanej sytuacji – na mocy postanowienia umownego – dłużnik świadczenia pieniężnego nie ma prawa wstrzymać się z zapłatą za otrzymany towar na podstawie złożonej reklamacji. Nieuregulowane w takich okolicznościach świadczenie pieniężne należy potraktować zatem jako świadczenie niespełnione (w całości lub w części). Przy tym należy zauważyć, że tego rodzaju postanowienia umowne powinny być analizowane w kontekście całej umowy.

Pytanie 30: Jeżeli w umowie między spółkami z tej samej grupy obowiązują wewnętrzne zasady rozliczania płatności za towary/usługi, które wiążą spółki grupy, to czy można powołać się na te zasady przy weryfikacji czy został spełniony termin zapłaty?

Spółki prawa handlowego – niezależnie od rodzaju powiązań między nimi – w ramach transakcji handlowej występują jako strony tej transakcji. Przepisy ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom nie przewidują odrębnych regulacji dla transakcji handlowych zawieranych pomiędzy podmiotami powiązanych. Wobec czego „wewnętrzne zasady rozliczania płatności za towary/usługi”, które nie stanowią postanowień umowy (transakcji

handlowej) zawartej między stronami, nie mogą modyfikować ani ustanawiać dodatkowych wymogów weryfikacji terminowości spełnienia świadczenia.

Pytanie 31: Czy zawarcie umowy faktoringowej ma znaczenie dla celów sprawozdawczych?

W sprawozdaniu o stosowanych terminach zapłaty mają być raportowane wartości świadczeń pieniężnych wynikających z transakcji handlowych (spełnionych/otrzymanych, niespełnionych/nieotrzymanych w danym roku). Dla potrzeb sprawozdawczych kluczowe jest ustalenie, czy dana umowa stanowi transakcję handlową w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom.

Faktoring jest umową nienazwaną, ale jeżeli w wyniku umowy następuje zmiana wierzyciela powinno to znaleźć odzwierciedlenie w składanym sprawozdaniu. W takim przypadku mamy dwie umowy – pierwotną transakcję handlową i umowę, na skutek której dochodzi do nabycia wierzytelności. Jeżeli chodzi o sprawozdawczość w zakresie tej pierwotnej transakcji handlowej to skoro na skutek umowy doszło do nabycia wierzytelności i podmiot trzeci wstąpił w prawa wierzyciela powinien on wykazać w sprawozdaniu wartość świadczenia pieniężnego wynikającego z tej transakcji. W takiej sytuacji pierwotny wierzyciel przestał być wierzycielem i nie powinien tego świadczenia pieniężnego wykazywać w sprawozdaniu.

W tym kontekście warto zaznaczyć, że zgodnie z art. 3 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom jej przepisów nie stosuje się do umów, na podstawie których są wykonywane czynności bankowe, w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe. Z kolei zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 5 ustawy – Prawo bankowe czynnościami bankowymi jest m.in. nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych jeżeli jest wykonywane przez banki. Wobec powyższego do umowy zawartej z bankiem, na podstawie której nabywa on wierzytelność nie stosuje się przepisów ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom i w konsekwencji świadczenia pieniężne wynikające z takiej umowy nie są przedmiotem sprawozdania o stosowanych terminach zapłaty. Umowa nabycia wierzytelności może być zawarta również z innym niż bank podmiotem. W takim przypadku umowa taka stanowi transakcję handlową pod warunkiem, że jej stronami są podmioty, o których mowa w art. 2 o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom.